



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 573/2023-8

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Kristínou Mitrovou Polkovou, Na priekope 13, Žilina, proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline č. k. 10 Co 85/2023 z 31. júla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. októbra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 10 Co 85/2023 z 31. júla 2023 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“). Sťažovateľ navrhuje vysloviť porušenie ním označeného práva, zrušiť napadnuté rozhodnutie krajského súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplývajú tieto skutkové okolnosti:

3. V konaní vedenom na Okresnom súde Žilina (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 2 C 43/2023 sa sťažovateľ v postavení žalobcu domáha proti žalovanému nahradenia prejavu vôle žalovaného k uzavretiu darovacej zmluvy týkajúcej sa spoluvlastníckych podielov na nehnuteľnosti v katastrálnom území [REDAKOVANÉ]. Sťažovateľ zároveň so žalobou podal aj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým požaduje uložiť žalovanému zákaz nakladať so spoluvlastníckym podielom na nehnuteľnosti, ktorý žalovaný nadobudol darom a ku ktorému sa sťažovateľ domáha nahradenia vôle žalovaného. Nahradenia prejavu vôle žalovaného sa sťažovateľ domáha z dôvodu, že žalovaný nadobudol spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnosti darovaním, pričom darca ako podielový spoluvlastník nehnuteľnosti nerešpektoval predkupné právo sťažovateľa, ktorý je väčšinovým podielovým spoluvlastníkom spornej nehnuteľnosti. Okresný súd uznesením

č. k. 2 C 43/2023 z 12. júna 2023 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) zamietol návrh sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia, vychádzajúc z toho, že sťažovateľ neosvedčil potrebu bezodkladného zásahu súdu do pomerov strán sporu.

4. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie.

5. Krajský súd napadnutým rozhodnutím potvrdil uznesenie okresného súdu o zamietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a zrušil ho vo výroku o nepriznaní náhrady trov konania žalovanému.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ v rámci svojej sťažnostnej argumentácie namieta, že argumentácia krajského súdu je arbitrárna a krajský súd neprípustným spôsobom prejedlikoval rozhodnutie vo veci samej pred vykonaním akéhokoľvek dokazovania. Podľa názoru sťažovateľa právny názor krajského súdu je v rozpore s platnou judikatúrou, podľa ktorej predkupné právo podielového spoluvlastníka sa uplatňuje aj pri prevode spoluvlastníckeho podielu na základe darovacej zmluvy (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 1 Cdo/102/2005 z 25. októbra 2005, ako aj uznesenie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 186/2012). Za arbitrárny považuje sťažovateľ aj názor krajského súdu, podľa ktorého spoluvlastník, ktorého predkupné právo bolo porušené, sa môže domáhať len predaja podielu, a nie jeho darovania. Spoluvlastník má podľa sťažovateľa v zásade právo nadobudnúť pri porušení predkupného práva vlastnícke právo k prevedeným spoluvlastníckym podielom za rovnakých podmienok, za ktorých bol pozbavený predkupného práva.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým rozhodnutím.

8. Krajský súd napadnuté rozhodnutie odôvodnil tým, že *«Pre nariadenie neodkladného opatrenia je primárnym osvedčením nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana rozhodnutí vo veci samej. Uvedené konštatuje i okresný súd v prvej vete bodu 15. odôvodnenia napadnutého uznesenia, avšak v ďalšej argumentácii sa tomuto zásadnému východisku náležite nevenuje. Krajský súd zdôrazňuje, že pokiaľ nie je aspoň osvedčené (hmotné) právo, k ochrane ktorého smeruje žaloba vo veci samej, je do určitej miery až nadbytočné zaoberať sa naplnením (ďalších) podmienok pre nariadenie neodkladného opatrenia. Žalobca svoje (tvrdené) právo v merite veci vymedzuje ako nárok na nahradenie prejavu vôle žalovaného uzavrieť darovaciu zmluvu v prospech žalobcu, ktorý vyplýva z porušenia predkupného práva žalobcu ako spoluvlastníka. Nárok spoluvlastníka domáhať sa ochrany porušeného predkupného práva však znamená (okrem iného aj) oprávnenie domáhať sa od nadobúdateľa, „aby mu vec ponúkol na predaj“ (§ 603 ods. 3 Obč. zák.), pričom má „právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkosti podielov“ (§ 140 obč. zák.). Podstata hmotnoprávného nároku spoluvlastníka, ktorého predkupné právo bolo porušené, tak spočíva v možnosti domáhať sa predaja podielu, ale nie jeho darovania. Bezprostredne na základe uvedeného je zrejmé, že nárok*

žalobcu uplatňovaný vo veci samej je neopodstatnený, čo vylučuje aj dôvodnosť dočasnej úpravy pomerov strán formou neodkladného opatrenia.».

9. Právomoc ústavného súdu v konaní o ústavnej sťažnosti fyzickej osoby podľa čl. 127 ústavy proti rozhodnutiu či zásahom všeobecných súdov je výlučne založená na jeho prieskume z hľadiska dodržania ústavnoprávných princípov, t. j. či v konaní a rozhodnutí v ňom vydanom boli alebo neboli dotknuté chránené práva alebo slobody právnickej osoby. To v danom kontexte znamená, že ani prípadná vecná nesprávnosť rozhodnutia všeobecného súdu nie je sama osebe významná, lebo konanie o sťažnosti nie je pokračovaním konania v ďalšej inštancii mimo rámca všeobecného súdu a ústavnému súdu v ňom zásadne neprislúcha, aby v jeho rámci prehodnocoval skutkové a právne závery všeobecného súdu. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, I. ÚS 129/2015).

10. Podľa § 324 ods. 1 Civilného sporového poriadku pred začatím konania, počas konania a po jeho skončení súd môže na návrh nariadiť neodkladné opatrenie.

11. V súvislosti s posudzovaním ústavnosti rozhodovania krajského súdu o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia ústavný súd predovšetkým konštatuje, že pokiaľ súd rozhoduje o neodkladnom opatrení počas konania, je nepochybne daná spätosť rozhodovania o neodkladnom opatrení s rozhodovaním vo veci samej. Pokiaľ žaloba podaná vo veci samej neobstojí „na prvý pohľad“ (napríklad z procesných dôvodov, nesprávnej aktívnej či pasívnej legitimácie strany sporu, neosvedčením hmotného práva atď.), je konanie o neodkladnom opatrení bez ďalšieho odsúdené na neúspech. Inak povedané, ak je zrejmé, že základ nároku nie je daný a nemôže mu byť poskytnutá ochrana, nemôže byť poskytnutá ochrana ani nároku na vydanie neodkladného opatrenia, ktorý je uplatňovaný v rámci konania vo veci samej. Na takúto skutočnosť je všeobecný súd povinný poukázať a uvedené nemôže byť posúdené ako neprípustné prejudikovanie rozhodnutia vo veci samej, i keď formálne skutočne ide o prejudikovanie výsledku konania vo veci samej.

12. Krajský súd v napadnutom rozhodnutí nijako nespochybňuje súdnou praxou akceptovaný právny názor o tom, že predkupné právo podielového spoluvlastníka sa uplatňuje aj pri prevode spoluvlastníckeho podielu na základe darovacej zmluvy. Ústavnému súdu nie je zrejmé, na základe čoho sťažovateľ dospel k záveru, že krajský súd uvedený právny názor nerešpektuje. Ústavný súd zastáva názor, podľa ktorého z citovanej časti napadnutého rozhodnutia (body 11 a 12) je zrejmé, že krajský súd sa v rámci súdneho prieskumu zaoberal sťažovateľom požadovaným určením nahradenia prejavu vôle, ktorým sa sťažovateľ domáha proti žalovanému nahradenia prejavu vôle žalovaného k uzavretiu darovacej zmluvy týkajúcej sa spoluvlastníckych podielov na nehnuteľnosti v k. ú. ■■■■■, zastávajúc názor, že pokiaľ k porušeniu predkupného práva došlo darovaním, je žalovaný povinný sťažovateľovi sporný spoluvlastnícky podiel rovnako darovať. Krajský súd jasne a zrozumiteľne vysvetľuje, že podstata hmotnoprávneho nároku spoluvlastníka, ktorého predkupné právo bolo porušené, spočíva v možnosti domáhať sa predaja podielu, ale nie jeho darovania.

13. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že zákon počíta s možnosťou reparácie stavu, keď došlo k porušeniu predkupného práva spoluvlastníka tým spôsobom, že oprávnený sa môže od nadobúdateľa domáhať, aby mu vec ponúkol na predaj alebo predkupné právo mu zostane zachované. Právny názor krajského súdu o tom, že v prípade nerešpektovania predkupného práva (darovaním alebo predajom spoluvlastníckeho podielu) je možné domáhať sa predaja podielu, ale nie jeho darovania, je ústavne udržateľný a má oporu v zákonnej dikcii § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka, ktorá buď umožňuje zachovanie predkupného práva alebo ponúknutie veci nadobúdateľom na predaj oprávnenému, keďže základným charakterom predkupného práva je kúpa veci.

14. Ústavný súd tiež uvádza, že už uvedený právny názor krajského súdu nie je rozpore s judikatúrou najvyššieho súdu, v zmysle ktorej predkupné právo podielového spoluvlastníka sa uplatňuje aj pri prevode spoluvlastníckeho podielu darovacou zmluvou. Z predmetnej judikatúry najvyššieho súdu nemožno automaticky dôvodiť, že spoluvlastník sa môže domáhať prevodu spoluvlastníckeho podielu od nadobúdateľa rovnakou formou darovacej zmluvy. Je vecou slobodnej vôle darcu rozhodnúť sa, komu chce vec darovať (previesť ju bezodplatne). Skutočnosť, že darca má citový vzťah či iné dôvody, pre ktoré sa rozhodne vec darovať určitej osobe, nemôže automaticky znamenať, že je povinný ju bezodplatne previesť, teda darovať, akejkol'vek inej osobe, teda v danom prípade spoluvlastníkovi. Obdarovaný sa bezdôvodne neobohatí pri predaji spoluvlastníckeho podielu osobe disponujúcej predkupným právom (ako sa domnieva sťažovateľ), pretože darovaním (ktoré nie je neplatným právnym úkonom) nadobudol určitú majetkovú hodnotu v podobe spoluvlastníckeho podielu a následným predajom vynúteným od neho na báze predkupného práva dostane finančný ekvivalent predmetnej hodnoty (rovnako ako keby pôvodný spoluvlastník najprv odpredal spoluvlastnícky podiel osobe disponujúcej predkupným právom a následne by financie v hodnote kúpnej ceny daroval dotknutej osobe).

15. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

16. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd neidentifikoval v záveroch formulovaných krajským súdom arbitrárnosť ani nedostatok náležitého odôvodnenia, ktoré by mohli signalizovať porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a preto musel postupom podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

17. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu